

BADATELSKÝ ŘÁD

pro zpřístupňování a studium 3D a 2D sbírek Muzea čs. opevnění z let 1935–38, Pěchotního srubu K-S 14 „U CIHELNY“ (dále též „Muzea“)

1) Charakter sbírek a fondů

Sbírka města Králíky (Ev. č. sbírky: KRA/022-07-29/485022)

Sbírka dokumentuje nejen specifickou historickou čs. armádní techniku a související předměty a zařízení ze života armády, ale také techniku bývalé civilní obrany ČSR a původní unikátní torza vzduchotechniky z roku 1936 a instalace z pěchotního srubu K-S 14, včetně torza kotvení kanónu L1 z 30. let 20. století. Prvky tohoto kanónu jsou unikátní svou podobou s patrnými stopami po destruktivních testech německé armády ve 40. letech 20. století. Celá sbírka s perspektivou doplňování plně reflektuje jak vývoj pevnosti z hlediska její výstavby a přeměn, tak z hlediska využití v 70. letech 20. století, kdy sloužila jako pracoviště rozvedky (StB), jehož provoz byl zajišťován s použitím řady komponent z vybavení ČSLA. Část sbírky je prezentována v expozici v pěchotním srubu K-S 14 „U cihelny“, zejména části vzduchotechniky a torzo kanónu L1, část je uložena v depozitáři. Popis některých prvků, který můžeme najít v německých dobových vojenských předpisech, byl publikován současnými badateli v odborné literatuře zabývající se opevněním.

Sbírka Muzea K-S 14 (Ev. č. sbírky: VHK/019-07-27/454019)

Sbírka dokumentuje širokou škálu zejména osobních předmětů, výstroje, výzbroje, vybavení, zařízení i mobiliáře majících vztah k historii Československa a Rakousko-Uherska, jeho armády a bezpečnostních sborů, zejména celní správy. Obsahuje vojenské předměty, knihy a tiskoviny, předměty z textilu, skla, porcelánu, dřeva, kovu, fotografický materiál, specifickou techniku, zařízení a militaria různých charakteristik. Sbírka je významná orientací na historii československého státu a jeho vzniku, včetně čs. legií, jeho bezpečnostních sborů a institucí.

Ve sbírce jsou osobní věci generálů Ludvíka Krejčího a Josefa Mašina a dále např. čs. odbojářů bratrů Ctirada a Josefa Mašinových. Sbírka akcentuje vazbu na region východních Čech. Postihuje I., II. a III. čs. odboj a válečná specifika, perzekuci obyvatelstva a soužití Čechů a Němců ve 20. století. Část sbírky je zpřístupněna v expozici v pěchotním srubu K-S 14 „U cihelny“ a ve Východočeském památníku celnictví a část je uložena v depozitáři.

Fotografický materiál tvoří Fond fotografií, negativů a pohlednic (FOTOARCHIV) zachycující armádu, četnictvo, policii, region, čs. legie, lokality Králícka v proměnách několika staletí a různé dějinné události. Obsahuje také fotografie a pohlednice z pozůstalosti četaře Arnošta Hrada, generála ženijního vojska Josefa Kučery, polního kuráta rakousko-uherské armády Stanislava Beneše a dalších osobností.

Sbírky církevní a další specifická historická sbírka [nespadající pod Celostátní evidenci sbírek (dále jen „CES“) dle zákona č. 122/2000 Sb.]

Sbírky obsahují různorodé obřadní předměty řeholí a kongregací působících na území Čech, Moravy, Slezska a bývalého Rakousko-Uherska včetně menšího počtu předmětů z farností. Obsahují také předměty každodenního užívání nebo předměty po internovaných či vězňených řeholnicích. Významným souborem převážně obřadních předmětů je sbírka Kongregace Nejsvětějšího Vykupitele – redemptoristů, dále pak sbírka Duchovní správy poutního kostela v Králíkách II a předměty ze sbírky Hospitálského řádu sv. Jana z Boha – Milosrdných bratří.

Značná část těchto předmětů byla v 50. letech 20. století zabavena v rámci akce „K“ a následně navracena církvi. Mezi nejzajímavější patří jeden z milostných obrazů Panny Marie Svatotomské z Brna v kombinaci s deskovým relikviářem, milostný obraz Panny Marie Králícké z Hory Matky Boží v Králíkách a řádový kalich sv. Jana z Boha z kostela svatých Šimona a Judy v Praze (bývalý konvent Milosrdných bratří v Praze Na Františku). Správa těchto sbírek je předmětem smluvních vztahů s jednotlivými subjekty a sbírky jsou v odborné péči Muzea. Zpřístupněny veřejnosti jsou především v Památníku obětem internace Králíky.

Další specifické historické dvourozměrné i trojrozměrné předměty a pozůstalosti osobností vojenství, čs. odboje a osobností spojených s regionem jsou majetkem fyzických osob a rodin. Jsou předmětem řádné smluvní odborné péče Muzea. Sbírkou dokumentuje širokou škálu militarií, např. stejnokrojů, výstroje, výzbroje, vybavení a mobiliáře majících vztah k historii Československa, Rakouska, Rakousko-Uherska, Německa či území bývalého Pruska. Materiálově se jedná o předměty z papíru, textilu, skla, porcelánu, dřeva, kovu a dalších. Část sbírky je vystavena v expozicích Muzea a část uložena v depozitáři. Ve sbírce jsou obsaženy i velmi zajímavé technické pomůcky, přístroje, vzorky materiálů, lokální průmyslové výrobky, dobový mobiliář státní a regionální administrativy a užitkové předměty z každodenního života obyvatelstva. Unikátní je rovněž rozsáhlá inventarizovaná sbírka dokumentace k výrobě padákové techniky v bývalém Československu (KRAS Chornice).

Muzejní knihovna generála Mašína s badatelnou (dále též „Knihovna“) je organizační označení prostor pro uložení a studium převážně 2D sbírek (knihy, periodika, listiny, fotografie, negativy). Slouží pro vzdělávání a odbornou činnost Muzea a jeho pracovníků a u sbírkových předmětů zařazených v CES rovněž pro vzdělávání a poskytování standardizované veřejné služby badatelům z řad veřejnosti dle § 2 odst. 7 zákona č. 122/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Přehled knihovny a 2D sbírek

➤ **Odborná knihovna, časopisy, předpisy a periodika převážně z let 1880–současnost**

Samostatné studijní fondy a sbírky podle témat:

Obecné a regionální dějiny: problematika historie a vývoje čs. samostatného státu, literatura faktu o vztazích Čechů a Němců ve 20. století, regionální historie Králicka a Orlickoústecka, Žamberecka, Mezilesí a přilehlých obcí obsahuje řadu periodik, memoáry, biografie, věnované diplomové práce. Množství literatury je zaměřeno na problematiku perzekuce obyvatelstva, perzekuci církví s vazbou na centralizační kláštery, koncentrační a pracovní tábory v období 1939–1945 a dále v období režimu nesvobody 1948–1989, literaturu k problematice I., II. a III. československého odboje. Součástí fondu je odborná a vlastivědná literatura vážící se k historii města Králíky a blízkého okolí a původního německého obyvatelstva, včetně literatury vztahující se ke klášteru na Hoře Matky Boží.

Vojensko-historická a odborná literatura a předpisy k dějinám obrany státu: problematika vývoje a historie armád Rakousko-Uherska, ČSR, ČSSR, ČSFR a ČR, Polska, Itálie, Maďarska, Slovenska, Německa a dalších evropských států obsahuje předpisy k civilní obraně, některá skripta a učebnice vojenských škol, memoáry, biografie vojenských osobností, encyklopedie, propagační literaturu, věnované diplomové práce různých autorů, literaturu k výstavbě čs. opevnění z let 1935–38.

Četnictvo, Sbor národní bezpečnosti, Policie a ostatní bezpečnostní sbory: odborná literatura a periodika k problematice vývoje bezpečnostních sborů ČR a jejich předchůdců, jednotlivých bezpečnostních složek obsahuje některá dobová skripta a učebnice. Zvláštní kategorií tvoří problematika vězeňství a jeho vývoje na území bývalé ČSSR a ČSR.

Finanční stráž a celnictví: obsahuje cenný samostatný soubor zajímavých periodik týkajících se problematiky celnictví od roku 1848 na našem území a sboru Finanční stráže RČS od jejího vzniku až po likvidaci v roce. Další část tvoří periodika a odborná literatura celní správy ČSR, ČSSR, ČSFR a ČR dokumentující její postupný vývoj (např. Ústřední celní správa, Celní správa atd.). Obsahuje i memoáry a výběrovou beletrii v kategorii historie pašeráctví a podloudnictví. Ve výběru lze nalézt literaturu k problematice měny, zbožínalectví a historie berní a daňové správy na území Čech, Moravy a Slovenska, sbírku původní celní legislativy a předpisů, mezinárodních tištěných smluv v oblasti cla a související literaturu.

Ostatní: obsahuje protektorátní literaturu 1939–1945, periodika a literaturu provenience orgánů KSČ a ÚML (1953–1989), brožury ostatních politických stran, spolků a hnutí (1914–současnost), muzeologickou literaturu a práce věnované restaurátorství, stavebnictví a zkušebnictví v návaznosti na regionální výzkum. V kategorii lze nalézt cizojazyčné slovníky, dále politologickou a další odbornou nespecifikovanou literaturu dle katalogu. Rovněž obsahuje vybranou válečnou prózu.

➤ **2D Sbírk**

Obsahují listiny, rukopisy, fotografie, negativy a dvourozměrné sbírkové předměty v těchto kategoriích:

1. Finanční stráž RČS
2. Celnictví
3. Čs. armáda
4. Civilní obrana
5. Čs. opevnění
6. I. čs. odboj
7. II. čs. odboj
8. III. čs. odboj a exil
9. Centralizační klášter Králíky (soubor poznatků a písemností rozšířený ve zvláštním režimu o spolupráci s ABS Praha)
10. Hrdinové Čs. republiky (osobnosti)
11. Dějiny Králicka
12. Mapy různé
13. Různé materiály politických stran a hnutí 1890–1990 (jednotliviny)
14. Německá armáda od roku 1914
15. Sbor národní bezpečnosti 1949–1991
16. Řády, medaile a vyznamenání
17. Sbíрка plakátů
18. Čs. legie
19. Památková péče
20. Různé jednotliviny
21. Fotosbíрка (armáda, četnictvo, policie, region, legie, atd.)
22. Audiosbíрка (nahrávky různé, pašeráci, vzpomínky, atd.)
23. Film a videosbíрка (různé kategorie, armáda, CO, celnictví, bezp. sbory, atd.)
24. Pozůstalosti
25. VHK ERIKA Brno (1992–dosud), (vnitřní fond – zpracovaný inventář)
26. Správa Muzea K-S 14 (vnitřní fond – zpracovaný inventář)
27. Výrobní dokumentace padákové techniky v Československu – KRAS, n. p. Chornice (od r. 1949 – zpracovaný inventář)
28. Historie školy/škol v č. p. 367 Králíky (od r. 1946 – zpracovaný inventář)

2) Uplatnění žádosti o zpřístupnění sbírek

Nárok na poskytnutí standardizované veřejné služby zpřístupněním sbírkových předmětů za účelem bádání lze uplatnit u sbírkových předmětů zapsaných do CES podle zákona č. 122/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Sbírk

stanovených výše uvedeným zákonem či jinými právními předpisy, zejména brání-li tomu ochrana osobních údajů, personálních, technických, bezpečnostních a ekonomických podmínek Muzea či mimořádné události nebo jsou-li sbírkové předměty zapůjčeny jinému subjektu. Badatelský řád nestanovuje pravidla pro zápůjčky sbírkových předmětů jiným muzejním institucím či subjektům za účelem výstav, expozic či konzervace nebo restaurování, ta jsou řešena zvláštními smlouvami a pro odbornou činnost kurátorů se sbírkou.

Na zpřístupnění spravované **církevní sbírky a další specifické historické sbírky osob** nespádající pod CES dle zákona č. 122/2000 Sb. není právní nárok a žadatelům lze vyhovět vždy s přihlédnutím k technickým, bezpečnostním, ekonomickým a soukromoprávním smluvním podmínkám stanoveným mezi vlastníkem předmětů a správcem (Muzeem).

3) Formy zpřístupnění sbírek a jejich a studia

- a) **Žádostem veřejnosti** (zejm. studenti, pracovníci muzeí, diplomanti atp., dále též jen „badatelé“) o zpřístupnění sbírkových předmětů lze dle čl. 2 tohoto *Badatelského řádu* vyhovět formou:
 - i. prezenčního studia v badatelně Muzea (2D a 3D sbírky) jak analogové, tak digitální podoby,
 - ii. výpůjčky některých knih či periodik mimo badatelnu nebo mimo Muzeum; ty jsou možné za specifických podmínek a podléhají povolení ředitele Muzea.
- b) **Badatelem** (žadatelem) se rozumí osoba starší 18 let, která se prokáže platným dokladem totožnosti.
- c) **Povolení ke zpřístupnění sbírek** nebo sbírkových předmětů za účelem studia vydává ředitel Muzea na základě **individuální žádosti badatele**. Při posuzování žádosti bude brán zřetel zejména na doporučení kurátora sbírky, fyzický stav daného sbírkového předmětu a možnosti manipulace. Žádost se posuzuje vždy individuálně. Žádost badatele lze podat řediteli Muzea také elektronickou formou na e-mail Muzea. Toto se vztahuje i na pořizování fotografického či jiného reprodukčního záznamu.
- d) **Formalizovaná „Žádost badatele na kalendářní rok“ o zpřístupnění sbírkových předmětů** ke studiu (*vzor č. 1*) obsahuje: *jméno a příjmení žadatele, adresu žadatele, telefonní číslo a e-mailovou adresu*. Uvedené údaje jsou vyžadovány k identifikaci osoby žadatele-badatele, kterému mají být sbírkové předměty fyzicky zpřístupněny, a jsou zpracovávány a uchovávány v souladu s platnými právními předpisy. Žadatel v žádosti dále uvede *důvod, pro který žádá o zpřístupnění sbírky ke studiu*.
- e) V případě souhlasu ředitele Muzea budou sbírkové předměty ve sjednaném termínu poskytnuty a kurátor sbírky (knihovník) zapíše záznam do **Knihy badatelů** (*vzor č. 2*) (*jméno a příjmení, adresa bydliště badatele, účel nahlížení, datum a čas nahlížení, rozsah fondů, jednotlivin, složek, přírůstková či inventární čísla, případně rozsah pořizovaných kopií, úhrad, vydaných dokladů, jméno a podpis kurátora, který předměty připravil, podpis badatele*). Zápis se pořídí vždy při osobní návštěvě badatele v badatelně Muzea.

- f) **Manipulaci se sbírkovými předměty** do badatelny a z badatelny zajišťuje výhradně kurátor sbírky nebo správce depozitáře.
- g) V badatelně lze studovat sbírkové předměty pouze za **splnění podmínky fyzického dohledu** konkrétní odpovědné osoby (kurátor sbírky, správce depozitáře, ředitel Muzea) a **současně dohledu CCTV se záznamem**. Při manipulaci je nutné použít ochranných pomůcek podle pokynů kurátora sbírky.
- h) V evidenčních záznamech 2D i 3D sbírek **vyhledává a zaznamenává čísla výhradně kurátor sbírky** formou SW evidenčního nástroje.
- i) Specifické sbírkové předměty **lze zpřístupnit** badateli alternativně také na určeném PC **v digitální podobě**. Na určené PC je zakázáno vkládat či k němu připojovat jakákoliv záznamová média badatele (flash disky, WD atd.)
- j) **Vynášet předměty poskytnuté ke studiu** badatelem mimo objekt badatelny **je zakázáno**.
- k) **Zhotovování fotografií, kopií, záznamů a scanů a nakládání s nimi** povoluje ředitel Muzea. Poskytování tištěných kopií jednotlivin knihovníkem lze umožnit na základě žádosti badatele v odůvodněných případech dle technických možností Muzea, není-li stanoveno jinak, je ošetřeno zvláštní smlouvou nebo dohodou a je zpoplatněno dle bodu č. 6 tohoto *Badatelského řádu*. Fotografování a pořizování záznamu sbírek badatelem lze umožnit rovněž v odůvodněných případech a technické podmínky z důvodu ochrany sbírek stanoví kurátor sbírky.
- l) Z důvodu ochrany fondů a předložených materiálů na místě k tomu účelu určenému není dovoleno osobám v badatelně konzumovat jídlo, manipulovat s nápoji nebo vodou nebo jinými tekutinami, barvami, chemikáliemi, není možné používat plnicí pera (platí i pro odkládání zmíněných věcí na stůl). Občerstvit se je možné na jiném místě dle informace knihovníka-archiváře. K odložení oděvů a zavazadel je třeba využít šatnu na chodbě.

4) Specifika při zpřístupnění knih a periodik

- a) Knihy a periodika vydané **od roku 1918** a média se záznamem se studují v badatelně. Mimo badatelnu je lze vypůjčit jen zaměstnancům a smluvním dobrovolníkům Muzea oproti záznamu ve **Výpůjční knize umístěné v badatelně**. Záznam obsahuje: *přírůstkové nebo evidenční číslo, datum výpůjčky, jméno, příjmení a podpis vypůjčitele a datum vrácení*. Knihy vydává a zařazuje výhradně kurátor sbírky-knihovník. **Výpůjční doba je maximálně 2 měsíce**, vyjma knih určených pro konkrétní výstavní účely v prostorách Muzea (rovněž se provede záznam), kdy výpůjční dobu stanovuje individuálně ředitel Muzea. Knihy předložené a obratem vrácené na studovně se do výpůjční knihy nezapisují.
- b) Periodika, knihy a jednotliviny vydané **do roku 1918** lze studovat pouze prezenčně ve studovně v době sjednané s kurátorem sbírky-knihovníkem a **vynášet je ze studovny mimo konkrétní výstavu Muzea je zakázáno**.

5) Specifika při zpřístupnění listinných sbírek a fotografií (negativů)

- a) **Listinné sbírky, fotografie a negativy lze studovat jen prezenčně** ve studovně pod dohledem příslušného kurátora sbírky, který materiály připraví. Postup manipulace je obdobný jako u 3D sbírek. **Fotografie a negativy** se předkládají badateli v analogové podobě z důvodu světelné degradace materiálu pouze ve výjimečných případech a jinak se pracuje s digitálním záznamem.
- b) **Fond vnitřní spisové dokumentace z činnosti Vojensko-historického klubu ERIKA Brno, z. s. není veřejnosti přístupný.** Přístup k těmto dokumentům mají pouze oprávněné osoby v souladu se stanovami VHK ERIKA Brno, z. s. a platnými právními předpisy. Žádosti oprávněných osob k nahlížení se předkládají obdobně. Úřední žádosti vyřizuje ředitel Muzea.

6) Ceny za služby

- a) **Ceny za služby** spočívající mj. v kopírování, poskytnutí reprodukcí dokumentů, rešerších a úkonech ze strany poskytovatele nebo využití originálů pro výstavy, otištění v publikacích nebo dílech badatelů jsou zpoplatněny. Cena je smluvní mezi žadatelem-badatelem a Muzeem. Muzeum musí vždy v rámci svého provozu (není příspěvkovou organizací státu či územně správního celku) zohlednit rozsah a účel poskytnutí a okolnost, že jako soukromoprávní nevládní instituce **nemá pravidelnou** provozní podporu na výdaje spojené s poskytováním standardizovaných veřejných služeb badatelské veřejnosti.
- b) Ceny za služby je možné uhradit buď na místě oproti příjmovému dokladu zřizovatele, nebo na základě vystavené faktury na účet Muzea.
- c) Výjimku z finančního plnění může udělit ředitel Muzea v případě studentů proti předložení dokladu o studiu nebo smluvním partnerům Muzea (např. muzea, reciproční spolupráce mezi institucemi). Členové VHK ERIKA Brno, z. s. a zaměstnanci Muzea mohou studovat knihovní a archivní fond bezplatně v rámci spolkového vzdělávání.

Přílohy: Vzor č. 1 – Žádost badatele

 Vzor č. 2 – Kniha badatelů

V Králíkách dne 11. dubna 2024

Ing. Bc. Richard M. Sicha

ředitel Muzea